

БРАТЯ ГРИМ
ДЯВОЛЪТ С ТРИТЕ ЗЛАТНИ
КОСЪМА

Превод от немски: [Неизвестен], 1995

chitanka.info

Живяла някога в едно село много, много бедна жена.

Тя родила син, на когото предсказали, че когато стане на четиринадесет години, ще се ожени за дъщерята на краля. Случило се така, че скоро след това в селото дошъл самият крал. Никой не го познал, защото той бил преоблечен като обикновен човек. Кралят попитал селяните какво ново има, а те се надпреварвали да му разказват:

— Тия дни в селото се роди бебе, облечено в ризка, и затова хората казват, че каквото и да започне да прави, все ще успява, късметът винаги ще е с него. И му предрекоха още, че на четиринадесетата си година ще се ожени за дъщерята на краля.

Кралят имал зло сърце, разгневил се, като разбрал за това предсказание, и веднага отишъл при родителите на детето. Престорил се на много ласкав и добър човек и им предложил:

— Вие сте бедни хора, защо не ми дадете вашето дете, аз ще мога да се грижа по-добре за него.

Отначало майката и бащата не искали и да чуят, но когато непознатият им предложил много злато, те си казали: „Щом се е родил с късмет, може пък и да е за добро“. И се съгласили да дадат детето си.

Кралят го сложил в едно ковчеже, метнал се на коня и препуснал напред. Не след дълго стигнал до един дълбок вир, спрял се, хвърлил ковчежето във водата и си помислил: „Отървах дъщеря си от неканен жених“.

Ала ковчежето не потънало, заплавало като корабче и нито една капка не проникнала вътре. Така стигнало близо до главния град, където бил дворецът на краля, и се спряло до самия бент на една мелница. За щастие наблизил чиракът на мелничаря, който, като забелязал ковчежето, се зарадвал, че е открил съкровище и го извадил с канджата^[1]. Но като го отворил, видял, че вътре лежи едно малко, красиво, здраво и весело момченце. Веднага го отнесъл на мелничаря и жена му. И понеже те си нямали деца, много се зарадвали и си рекли: „Сам Господ ни изпрати детенце!“ Грижели се те за подхвърленото дете като за свое и то пораснало, станало красив и умен момък.

Веднъж кралят отседнал в мелницата, за да се скрие от бурята. Той забелязал снажния момък и попитал мелничаря и жена му дали това е техният син.

— Не — отговорили те. — Това е подхвърлено дете. Преди четиринадесет години нашият чирак донесе едно ковчеже, доплавало до бента, а вътре беше детето.

Кралят веднага разбрал, че това е момчето, което той хвърлил във водата, и казал:

— Искам да изпратя вашето момче до двореца да занесе едно писмо на кралицата. Ще ви дам за награда две жълтици.

— Както заповядате, кралю! — отговорили мелничарят и жена му и казали на сина си да се приготви.

Тогава кралят написал писмо на кралицата, в което ѝ заповядвал:

„Щом този момък пристигне с моето писмо, веднага нареди да го убият и да го закопаят в земята. Всичко да бъде направено до моето завръщане“.

Тръгнал момъкът с писмото, но объркал пътя. Вечерта попаднал в една гъста гора. Забелязал в тъмнината светлинка, приближил се зарадван към нея и се озовал пред малка къщурка. Влязъл вътре и видял, че край огнището седи една старица. Като го видяла, тя се изплашила и му рекла:

— Откъде идеш и накъде си тръгнал?

— Идвам от мелницата — отговорил той — и съм тръгнал за кралския дворец, при кралицата. Нося ѝ писмо от краля, но обърках пътя. Помислих си, че тук мога да пренощувам.

— Ах, бедното ми момче — промълвила старицата, — та ти си попаднал в свърталището на разбойниците и когато през нощта те се върнат, ще те убият.

— Е, нищо, здраве да е, нека бъде, както ми е писано — отговорил младежът — не се страхувам от никого. Толкова съм уморен, че нямам сили да продължа.

Легнал на пейката и заспал.

Скоро се прибрали разбойниците и гневно попитали старицата защо в къщата спи някакво си момче.

— Ах — кратко започнала старата жена, — та той е още съвсем невинно дете. Беше се загубил в гората и аз от съжаление го приютих само за тази нощ. Трябва да отнесе писмо на кралицата.

Разбойниците веднага отворили писмото и го прочели. А вътре пишело, че щом момъкът донесе писмото, трябва незабавно да бъде убит. Дожаляло им на жестоките разбойници за момчето, толкова красиво и снажно било то. Тогава техният главатар разкъсал писмото и написал друго. В него се казвало, че трябва да венчаят момъка за кралската дъщеря веднага щом донесе писмото. Разбойниците го оставили да се наспи на пейката чак до сутринта, а като се събудил, дали му писмото и му показали пътя.

Като получила писмото от мъжа си, кралицата го прочела и веднага изпълнила заръчаното в него. Заповядала да се вдигне богата сватба и кралската дъщеря била венчана за момъка.

След няколко дни кралят се върнал в двореца и що да види. Предсказанието се сбъднало и роденото с ризка момче се оженило за неговата дъщеря.

— Как стана това? — ядосан попитал той. — Та в писмото си бях наредил съвсем друго.

Кралицата му подала писмото и му — казала сам да прочете какво е написал и какви заповеди е давал. Прочел кралят написаното и разбрал, че писмото му е подменено. Веднага извикал момъка при себе си и го попитал къде е изчезнало първото писмо и защо е донесъл на кралицата друго.

— Нищо не знам — отговорил той. — Сигурно разбойниците са го сменили, когато преспах през нощта в гората.

Разгневил се кралят и извикал:

— Няма да ти се размине толкова лесно! Ако наистина искаш дъщеря ми за жена, трябва да идеш в ада и да ми донесеш три златни косъма от главата на самия дявол. Ако ги донесеш, ще ти дам дъщеря си, ако ли не...

Кралят си мислел, че така завинаги ще се отърве от него. Но момъкът само отговорил:

— Е, колко му е, ще ви донеса три златни косъма, не се страхувам от дявола.

Сбогувал се с краля и тръгнал на дълъг път.

Вървял, вървял, докато пътят го довел до главния град на друго кралство. Стражите започнали да го разпитват какъв занаят има и какво може да прави.

— Всичко мога да правя — отговорил момъкът.

— Тогава направи ни една услуга — казали стражите. — Обясни ни защо от фонтана на пазарния площад преди течеше вино, а сега не само че пресъхна и няма вино, ами даже и вода не тече?

— Ще ви кажа — отговорил той, — само почакайте да се върна!

И продължил нататък. Стигнал друг град и отново го спрели стражите и го попитали какъв занаят има и какво може да прави.

— Всичко мога да правя — отговорил пак момъкът.

— Тогава направи ни една услуга — кажи ни, защо дървото в нашия град преди раждаше всяка година златни ябълки, а сега по него няма даже и листа?

— Ще ви кажа, само почакайте да се върна!

И продължил нататък. Стигнал до една голяма река, която трябвало да премине. Лодкарят го попитал какъв занаят има и какво може да прави.

— Всичко мога да правя — отговорил момъкът.

— Тогава направи ми една услуга — помолил лодкарят. — Кажи ми докога ще превозвам душите на умрелите и няма ли някой най-накрая да ме смени?

— Ще ти кажа, само почакай да се върна!

Преминал момъкът реката и намерил входа на преизподнята. А там било от черно по-черно и всичко било покрито със сажди. По това време дяволът не бил вкъщи, а в едно голямо кресло седяла неговата жена.

— Какво искаш, човече? — попитала го тя и тогава му се сторила не толкова страшна и зла.

— Искам да взема три златни косъма от главата на дявола — отговорил момъкът, — иначе ще трябва да се разделя с жена си.

— Не искаш ли твърде много — учудила се тя, — дяволът ей сегичка ще се върне и като те види тук, ще трябва да се простиш с живота си. Но ми стана жал за тебе, ще видя, пък може и да успея да ти помогна. Мигом го превърнала в мравка и му заръчала да се скрие в гънките на полата ѝ, за да бъде на сигурно място.

— Много ти благодаря, всичко това е чудесно — казал момъкът, — но искам да получа отговор и на тези три въпроса: защо фонтанът, от който преди е текло вино, е пресъхнал, и сега даже и вода не тече; защо на дървото, на което преди зреели златни ябълки, сега даже няма

и листа, и защо лодкарят трябва непрекъснато да превозва умрелите от единия бряг до другия и никой никога не го сменя?

— Трудни въпроси ми задаваш, млади момко — отвърнала старицата. — Но ти стой мирно тук и слушай какво ще каже дяволът, когато започна да му откъсвам трите златни косъма.

Свечерило се и дяволът се върнал. Щом влязъл вкъщи, веднага забелязал, че нещо не е наред, че въздухът не е същият.

— Надушвам човешко месо! — провикнал се той и тръгнал да занича по всички ъгли, да търси и да рови, но нищо не намерил.

Жена му започнала да го хока:

— Тъкмо съм измела и подредила всичко, а ти отново разхвърляш! Вечно намирисваш човешко месо. Я по-добре седни да се навечеряш.

Седнал дяволът, хапнал, пийнал и понеже бил много изморен, сложил глава на коленете на старицата да го пощи. Не след дълго заспал непробудно и захъркал силно. Хванала старицата един златен косъм, дръпнала го и го сложила до себе си.

— Ох — стреснал се дяволът, — какво правиш?

— Задряхмах и сънувах лош сън — отговорила тя, — и затова те дръпнах за косата.

— И какво толкова ти се е присънило? — попитал дяволът.

— Сънувах фонтан на пазарния площад — преди от него течеше вино, а сега пресъхна и даже спря и водата. Кажи, защо стана така?

— Е, само ако знаеха — отвърнал дяволът. — Там под камъка седи една жаба, ако я убият, виното отново ще потече.

Старицата започнала отново да му пощи въшките и той отново се унесъл, заспал и даже така захъркал, че задрънчали стъклата. Тогава тя откъснала и втория косъм.

— Ей, какво правиш? — креснал ядосано дяволът.

— Не се сърди — отговорила тя, — без да искам, в просъница те оскубах.

— И какво толкова ти се е присънило?

— Сънувах, че в едно кралство расте ябълково дърво, което преди раждаше златни ябълки, а сега даже листа няма.

— Е, само ако знаеха — изсмял се дяволът. — Една мишка подкопава корените и ако я убият, отново ще зреят златни ябълки, а ако мишката продължи да гризе корените, дървото съвсем ще изсъхне.

Няма ли да ме оставиш на мира с твоите сънища? Ако още веднъж ми попречиш да спя, ще те ударя.

Започнала старицата ласкаво да го успокоява и отново да пощи косата му. Усмирил се дяволът и отново заспал. Тогава тя хванала и третия златен косъм и бързо го отскубнала. Сега вече дяволът скочил, разкрещял се и понечил да я удари, но старицата пак кротко му заговорила:

— Какво да направя с тези лоши сънища?

— И какво ти се присъни сега? — не издържал и този път дяволът.

— Сънувах лодкар, който ми се оплака, че много години непрекъснато превозва от единия до другия бряг на една река душите на умрелите и никой не го сменя.

— Ама че глупак! — ехидно се усмихнал дяволът. — Щом някой дойде и го помоли да го превози до другия бряг, да му даде пръта. Само така ще се освободи и друг ще стане лодкар.

След като успяла да откъсне и трите златни косъма и да получи отговор и на трите въпроса, старицата оставила на мира дявола и той спал чак до сутринта.

На другия ден дяволът отново излязъл и жена му, без да губи време, извадила от гънките на полата си мравката и върнала на момчето човешкия образ.

— Ето ти трите златни косъма от главата на дявола — казала тя, — а какви са отговорите на трите въпроса, ти сам чу.

— Да — отговорил радостно младежът, — всичко чух и добре го запомних.

— Е, колкото можах, ти помогнах — казала тя, — а сега върви си по пътя.

Момъкът благодарил на старицата и излязъл от пъкъла радостен и доволен, че така му провървяло. Скоро стигнал до лодкаря и трябвало да му даде обещания отговор.

— Най-напред ме откарай на другия бряг, тогава ще ти кажа как ще се освободиш.

Щом стъпил на отсрещния бряг, момъкът предал съвета на дявола:

— Когато някой дойде при теб и те помоли да го откараш до другия бряг, дай му пръта и така няма да си вече лодкар.

Продължил пътя си момъкът и стигнал до града, където растяло безплодното ябълково дърво и градските стражи чакали отговора. Той им предал това, което чул от дявола:

— Убийте мишката, дето гризе корените на дървото и то отново ще започне да ражда златни ябълки.

Благодарили стражите и му дали за награда две натоварени със злато магарета.

Продължил пътя си момъкът, стигнал в града с пресъхналия фонтан и казал на градските стражи това, което чул от дявола:

— Трябва да убиете жабата, която седи под камъка на фонтана, и виното отново ще потече.

Благодарили му стражите и също му дали две натоварени със злато магарета.

Най-сетне момъкът се върнал вкъщи, при жена си, а тя много се зарадвала, като го видяла отново жив и здрав. Разказал ѝ той какво преживял и как всичко свършило щастливо. Занесъл на стария крал онова, което той поискал от него — три златни косъма от главата на дявола. Когато кралят видял и четирите магарета, натоварени със злато, очите му заблестели от алчност и рекъл:

— Е, синко, сега вече всички условия са изпълнени — нека дъщеря ми си остане твоя жена. Но би ли ми казал, любезни ми зетко, откъде имаш толкова много злато? Та това е цяло богатство.

— Ами, като преминах реката, на отсрещния бряг златото е като пясък — колкото щеш. Та оттам си взех малко...

— А не мога ли и аз да отида там и да си взема? — попитал ненаситният крал и чак се разтреперил от вълнение.

— Че защо да не може? Ще си вземете колкото си пожелаете — отговорил момъкът. — Има един лодкар, помолете го да ви прекара до отсрещния бряг — а там злато колкото ти душа иска — цели чували ще си съберете!

Като чул това, алчният крал веднага хукнал презглава. Доближил реката и дал знак на лодкаря, че иска да го прекара с лодката. А той само това и чакал — приближил се, прекарал краля до отсрещния бряг, бързо му бутнал в ръцете пръта, а самият скочил от лодката и я отблъснал от брега.

И оттогава, за наказание за всичките си грехове кралят трябвало да превозва с лодката душите на умрелите.

* * *

— И какво, още ли превозва?

— И още как, та нали няма кой да му вземе пръта от ръцете...

---

[1] канджа — дълъг прът с метална кука накрая. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.